

Kebko, V. V., Popko, Y. Yu., & Ostapchuk, S. M. (2022). Development of integrated reporting based on online technologies. *The Second Special Humanitarian Issue of Ukrainian Scientists. European Scientific e-Journal*, 18, 17–29. (In Ukr.)

DOI: 10.47451/ecn2022-04-02

The paper will be published in Crossref, ICI Copernicus, J-Gate, ISI, Academic Resource Index ResearchBib, Internet Archive, Google Scholar, eLibrary, Ukrainian National Library databases.

Volodymyr V. Kebko, Candidate of Science in Economics (Ph.D.), Independent Financial Expert.
Kyiv, Ukraine.

Yevheniia Yu. Popko, Candidate of Science in Economics (Ph.D.), Senior Research Fellow,
Department of Accounting and Taxation, National Scientific Centre “Institute of Agrarian
Economics”. Kyiv, Ukraine.

ORCID 0000-0003-4251-8935

Serhii M. Ostapchuk, Candidate of Science in Economics (Ph.D.), Senior Research Fellow,
Department of Accounting and Taxation, National Scientific Centre “Institute of Agrarian
Economics”. Kyiv, Ukraine.

ORCID 0000-0002-2342-6376

Development of Integrated Reporting Based on Online Technologies

Abstract: Low efficiency of reporting of Ukrainian agricultural enterprises and inefficiency of current methods of its publication necessitates the definition of effective drivers for the development of integrated reporting. Such, according to research in the field of corporate reporting, are modern information technologies. The article aims to determine the prospects of the online direction of the development of integrated reporting to increase the availability and efficiency of consolidated accounting data. The article reveals the preconditions for integrated online reporting, the indicators of which are future-oriented and which is an alternative to paper reporting formed by an accountant with a view to past facts and events. Technologies for presenting integrated online reporting based on the analysis of reporting practices in Ukraine and taking into account international trends in this field were described. The information content of the integrated online reporting is substantiated based on the production and resource specifics of the agricultural sector. The mechanism of interactive interaction within the framework of dynamic online reporting was offered. The development of integrated reporting based on online technologies solves the problem of efficiency and accessibility of accounting information and, thus, provides a comprehensive implementation of integrated thinking and strategic business management.

Keywords: integrated reporting, online technologies, non-financial indicators, dynamic reporting, interactive reporting, agricultural enterprises of Ukraine.

Володимир Васильович Кебко, кандидат економічних наук, незалежний фінансовий експерт,
Київ, Україна.

Євгенія Юрійвна Попко, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу
обліку і оподаткування, Національний науковий центр “Інститут аграрної економіки”. Київ,
Україна.

ORCID 0000-0003-4251-8935

Сергій Миколайович Остапчук, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу обліку і оподаткування, Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки".

Київ, Україна.

ORCID 0000-0002-2342-6376

Розвиток інтегрованої звітності на основі онлайн-технологій

Анотація: Недостатня оперативність формування звітів українських аграрних підприємств та неефективність чинних способів їх оприлюднення зумовлює необхідність визначення ефективних драйверів розвитку інтегрованої звітності. Такими, як свідчать дослідження в сфері корпоративного звітування, є сучасні інформаційні технології. Метою статті є визначення перспектив онлайн-напрямку розвитку інтегрованої звітності як способу підвищення доступності та оперативності зведених облікових даних. У статті розкрито передумови виникнення ідеї інтегрованої онлайн-звітності, показники якої орієнтовані на майбутнє та яка є альтернативою паперовій звітності, що формується бухгалтером з поглядом на минулі факти і події. Описано технології представлення інтегрованої онлайн-звітності на основі аналізу практики звітування в Україні та з врахуванням міжнародних тенденцій в цій сфері. Обґрунтовано інформаційне наповнення інтегрованої онлайн-звітності виходячи із виробничо-ресурсної специфіки аграрної галузі. Запропоновано механізм інтерактивної взаємодії в рамках динамічного онлайн-звітування. Розвиток інтегрованої звітності на основі онлайн-технологій вирішує проблему оперативності та доступності облікової інформації і, таким чином, забезпечує комплексну реалізацію інтегрованого мислення та стратегічного управління бізнесом.

Ключові слова: інтегрована звітність, онлайн-технології, нефінансові показники, динамічне звітування, інтерактивний характер звітності, сільськогосподарські підприємства України.

Вступ

Актуальність. Звітність як елемент методу бухгалтерського обліку за останні десятиліття набула чи не найбільшого розвитку в умовах, коли інтегроване мислення стало ключовим елементом сучасного управління, доповнивши усталену практику аналізу ретроспективної фінансової інформації. Інтегрована звітність значно розширює уявлення про ресурси, які формують вартість бізнесу. Вимірюючи низку змінних і акцентуючи увагу на довгостроковій фінансовій стабільності інтегрована звітність розкриває готовність компанії до забезпечення стійкого розвитку.

Однак, підготовка і оприлюднення інтегрованої звітності для невеликих підприємств породжує проблему додаткових затрат: бухгалтеру потрібен час, щоб ідентифікувати, відобразити й проінтерпретувати дані. Вирішення цієї проблеми спонукає дослідників до більш глибокого вивчення можливостей використання інформаційних онлайн-технологій у процесі формування й оприлюднення інтегрованих звітів. Актуальність саме такого підходу до розвитку звітності засвідчує дослідження індонезійських вчених (*Murdayanti & AliKhan, 2021*), в якому визначено основні тренди галузі інтернет-публікацій фінансових звітів як частини інтегрованої звітності та запропоновано напрямки майбутніх наукових пошуків.

Хоча інформаційні онлайн-технології сьогодні ще не є центральним елементом розвитку інтегрованих звітів, однак цілком зрозуміло, що саме вони визначатимуть майбутнє в сфері звітування. ІТ-технології можуть не тільки значно покращити процес

підготовки та якості інтегрованої звітності на користь компанії та її стейкхолдерів, але й поглибити інтегроване мислення обох сторін.

Метою даного дослідження є визначення перспектив онлайн-напрямку розвитку інтегрованої звітності як способу підвищення доступності та оперативності зведених облікових даних.

Об'єктом дослідження є процес підготовки та оприлюднення інтегрованої звітності аграрними компаніями України, які є ключовими наповнювачами державного бюджету, та в умовах післявоєнного відновлення потребуватимуть залучення іноземних інвестиційних ресурсів. Практика свідчить, що однією з досить важливих проблем аграрного бізнесу в Україні є недостатня оперативність формування звітності сільськогосподарських підприємств та неефективність чинних способів її оприлюднення, з огляду на те, що менталітет представників сучасного постіндустріального соціуму вимагає суцільного та всебічного інформаційного висвітлення будь-яких явищ і подій (у тому числі екологічних, економічних та соціальних).

Методи дослідження. В ході дослідження використано методи логічного мислення (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, моделювання) та описові методи.

Короткий огляд джерел інформації. Автори дослідження при побудові та доведенні власної гіпотези опираються на тренди та технології корпоративного звітування визначенні в публікаціях Lamboglia, Mancini and Paolone (2017), Lodhia and Stone (2017), Murdayanti and AliKhan (2021), Robertson (2021), Жука (2019), Павлюковця (2014), Шевчук (2022).

В цих роботах виявлено, що інтегровану звітність необхідно розглядати в контексті чотирьох технологічних тенденцій, які охоплюють сучасний бізнес: великі дані (Big Data), аналітика (Analytics), хмарні обчислення (Cloud Technology) та соціальні медіа (Social Media). Без належної адаптації та системного використання онлайн-технологій для корпоративного розкриття звітної інформації, цілі інтегрованого мислення не будуть досягнуті.

Результати

Передумови виникнення ідеї інтегрованої онлайн-звітності

Перехід суспільства до інформаційної епохи, постійні трансформаційні процеси, зумовлені пошуком оптимальних шляхів генерування та опрацювання значних масивів різнопрофільних даних, спричиняють потребу в зміні підходів до формування та представлення бухгалтерської звітності. Як показує практика, в сучасних динамічних умовах господарювання інформація балансу (Звіту про фінансовий стан) про майновий стан агрофірми є лише констатацією наслідків здійснених нею у минулому операцій, оскільки відповідно до статті 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996–XIV (*Закон України №996-XIV*) підприємства зобов'язані подавати фінансову звітність виключно за підсумками відповідного кварталу та року.

Враховуючи норми пункту 5 Порядку подання фінансової звітності, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. №419 (*Порядок подання фінансової*

звітності №419), квартальна фінансова звітність подається до 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, тоді як річна — не пізніше 28 лютого року, наступного за звітним. Це суттєво ускладнює можливість за даними фінансової звітності достовірно оцінити реальний майновий і фінансовий стан підприємства на дату, відмінну від дати формування такої звітності.

Аналогічної позиції дотримується професор П.Я. Хомин (2015), стверджуючи, що «...усі платіжні баланси, скрупульозно підраховані фінансистами, подібно до предмета гордості кожного бухгалтера, тобто Балансу (Звіту про фінансовий стан підприємства) ф. №1, з якого почерпнуті точні, але застарілі показники, до того ще й раз на квартал, перетворюються в таку саму макулатуру, тоді як фінансове планування повинно бути здійснено в режимі online». Якщо директор агрофірми ще має можливість бачити щоденний баланс свого підприємства, то, наприклад, власник, потенційний інвестор, інформаційний аналітик такої можливості позбавлені і їм доводиться оперувати даними, які з кожним днем все більше втрачають свою актуальність.

Недостатню інформативність й оперативність бухгалтерської звітності в сільському господарстві України професор В.М. Жук (2019) пояснює так: «При імplementуванні з 2000 року МСФЗ відбулося значне скорочення форм бухгалтерської звітності. Від інформаційного «вакууму» врятувало те, що Держстат погодився на розроблену НААН України форму 50 с.-г. «Основні економічні показники діяльності сільськогосподарських підприємств». Це лише частково вирішувало проблему інформаційного забезпечення управління, аграрної політики та наукових досліджень. Проте управління втратило основні елементи розширеної (інтегрованої) звітності». Таким чином, проблемність отримання користувачами бухгалтерської інформації прозорих, доступних та оперативних зведених даних є очевидною і потребує вирішення.

Найбільш раціональним та доцільним шляхом розв'язання означеного питання (прозорості, доступності та оперативності представлення звітної інформації про діяльність сільськогосподарського підприємства) є не стільки подання проміжних звітів за тиждів, декаду чи місяць до відповідних органів, скільки їх оприлюднення. Ще у 2001 році американською Радою зі стандартів фінансового обліку було проведено дослідження «Підвищення якості звітності: добровільно розкрита інформація» (*Business Reporting Research Project, 2001*), результати якого показали, що корпорації з метою задоволення потреб інвесторів погоджуються на добровільне розкриття інформації про свою діяльність. Проте, виявлене бажання бізнесу продемонструвати загалу власні досягнення не могло і не може бути задоволене існуючими засобами — звітними формами, які формуються на періодичній, а не на постійній основі. Єдиним засобом, спроможним реалізувати ідею доступності звітності в режимі реального часу, слід вважати глобальну мережу інтернет.

Скептично налаштовані вчені та практики можуть заперечити висунуту ідею, апелюючи до твердження про відсутність у сільськогосподарських підприємств доступу до інтернету, як це відбувалося при запровадженні порядку подання фінансової і податкової звітності в електронному вигляді великими і середніми підприємствами, та обґрунтовуючи свої позиції складністю, трудомісткістю й високою вартістю такого процесу оприлюднення звітної інформації. Проте, як свідчить захищене у 2014 році дисертаційне дослідження М.П. Павлюковця, присвячене клауд-комп'ютерним

технологіям в обліку, комп'ютеризація бухгалтерського обліку в агрофірмах є майже стовідсотковою. При цьому інтернет в обліковому процесі використовують 100% опитаних респондентів, зокрема 55% — у банківських операцій 60% — при поданні фінансової звітності і 100% — під час формування та відправлення податкових декларацій (Павлюковець, 2014). Наведені анкетні дані підтверджують наявність необхідних технічних передумов для втілення на практиці запропонованого варіанту онлайн-звітності.

Таким чином, потенційним шляхом розвитку звітного сегменту облікової системи України, здатним забезпечити підвищення інформаційної прозорості, доступності та оперативності звітності сільськогосподарських підприємств, є запровадження інтегрованої онлайн-звітності. Разом з тим, слід уточнити, що динамічне звітування не передбачає нагромадження величезних масивів розрізнених відомостей про діяльність господарюючого суб'єкта. Навпаки звітна інформація має бути ретельно відібрана — у звітності мають міститися значущі і суттєві відомості, а не дані, які підприємство надало виключно для того, щоб збільшити кількість формально розкритих показників і отримати більш високий рівень відкритості власного бізнесу.

При цьому слід наголосити, що інтегрована онлайн-звітність не є обов'язковою для всіх суб'єктів господарювання, а формується лише за бажанням відповідного сільськогосподарського підприємства. Тобто потенційним укладачем такої звітності є господарюючий суб'єкт аграрної сфери, який зацікавлений у розширенні кола власних контрагентів і готовий до прозорого ведення своєї діяльності.

Технології представлення інтегрованої онлайн-звітності

Важливою умовою запровадження ефективного механізму динамічного звітування є визначення правильного місця представлення онлайн-звітності. Беручи до уваги необхідність оптимізації процесу подання та представлення фінансової та нефінансової звітності, а також спрощення доступу до неї, доцільно реалізувати єдину інтернет-платформу, яка б дозволила не тільки отримувати звіти за минулий період (квартал, півріччя, рік), але і відслідковувати наслідки здійснених господарських операцій в режимі онлайн (реального часу). Ця платформа має являти собою розроблений і контрольований державою веб-портал, здатний забезпечити простий у використанні інструментарій пошуку та точку доступу до звітної інформації будь-якому кінцевому споживачу фінансових даних. Прикладом реалізації подібної концепції є запровадження офіційного державного інформаційного порталу в мережі інтернет — Є-Data (Єдиний веб-портал використання публічних коштів), який успішно функціонує з вересня 2015 року.

Даний інформаційний ресурс призначений для втілення ідеї прозорості використання бюджетних коштів через оприлюднення інформації про їх рух. Створення цього веб-порталу забезпечує вільний і безоплатний доступ до інформації про використання публічних коштів. Оприлюднення даних на Є-Data також безоплатне.

Зважаючи на те, що державні кошти і ресурси є обмеженими, при запровадженні єдиної інтернет-платформи для оприлюднення звітності доцільно використати практику краудсорсингу [7]. За рахунок розподілу складових завдання, яке потрібно виконати (реалізувати на практиці), серед численної групи зацікавлених осіб можна забезпечити суттєву мінімізацію часових і грошових витрат.

Пропонована єдина інтернет-платформа розміщення інтегрованої звітності на відміну від E-Data має дозволяти авторизованим сільськогосподарським підприємствам безперешкодно розміщувати звітні дані у будь-який час і за будь-який проміжок часу (щодня, щотижня чи раз у кілька днів тощо) та впливати на встановлення механізму авторизації, визначення прав доступу і обсягу доступної інформації. Крім того, функціонування такого інтернет-ресурсу дозволить запропонувати стандартизовану форму представлення онлайн-звітності з можливістю її доповнення додатковими показниками чи звітами. В той же час кінцевий користувач такої онлайн-звітності зможе отримувати не тільки повний пакет представленої звітуючим агропідприємством фінансової та нефінансової звітності, але й формувати вибірки (запити) у довільному розрізі (самостійно визначаючи перелік показників, які бажає отримати й аналізувати).

Оскільки технічні можливості комп'ютерних програм, які сьогодні використовуються для ведення бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах, дозволяють звести час відображення в звітності впливу господарської операції до натиснення однієї клавіші, процес розміщення звітів на веб-ресурсі також не буде довготривалим. Стандартизована форма розміщення звітів зведе витрати робочого часу до мінімуму за рахунок вивантаження опрацьованих даних з бухгалтерської програми.

Проте на початковому етапі запровадження динамічної звітності і, відповідно, відсутності єдиної платформи, призначеної для її концентрованого розміщення, суб'єкти господарювання можуть користуватися також іншими ресурсами. Одним з них може бути, зокрема, власний офіційний веб-сайт сільськогосподарського підприємства. Адже уже сьогодні під впливом глобальної інформатизації суспільства в інтернеті з'явилася величезна кількість онлайн-бізнесу, який частково розкриває перед користувачами відомості про себе (асортимент продукції, її якісні характеристики, умови вирощування, способи реалізації тощо). Крім того, досвід всесвітньо відомих компаній, зокрема General Motors (www.gm.com), Microsoft (www.microsoft.com), Reuters (www.reuters.com), свідчить про добровільне оприлюднення на власних офіційних веб-сайтах окремих консолідованих звітів про прибутки.

Модель інтегрованої динамічної звітності передбачає розширене відображення фінансових і нефінансових показників діяльності підприємства, таким способом, щоб могли задовольняти потреби управлінців, аналітиків та інвесторів у відповідній інформації про драйвери вартості, нематеріальні активи й прогнозовані майбутні грошові потоки. Як зазначає Н.С. Шевчук (2022), аграрні підприємства України вже розпочали роботу в цьому напрямку, формуючи свою власну систему показників з подальшим їх оприлюдненням на веб-сайтах компаній.

Корпоративний сайт сільськогосподарського підприємства, яке планує оприлюднювати власну інтегровану звітність, має бути напіввідкритим. Тобто загальна інформація (нефінансові звіти) на стандартних сторінках сайту є загальнодоступною, а сторінка з фінансовою інформацією вимагатиме реєстрації користувачів. Це дасть можливість менеджменту підприємства контролювати легальність використання наданих для ознайомлення громадськості даних. Також доцільно інтегрувати сайт з внутрішньою інформаційною системою, яка використовується для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності агрофірми.

Ще одним імовірним ресурсом, який здатний забезпечити оприлюднення і поширення інформації про діяльність сільськогосподарського підприємства та її результати, є соціальні мережі. Як приклад можна назвати, зокрема, соціальну мережу LinkedIn, яка призначена для пошуку та налагодження ділових стосунків.

На 2021 рік LinkedIn нараховувала 774 млн користувачів, які представляють 150 галузей бізнесу із 200 країн світу. Вона перекладена і адаптована до 24 мов. У соціальній мережі 3 млн. бізнес-сторінок. Загальна кількість продуктів і послуг, представлених на LinkedIn різними компаніями, дорівнює 1,2 млн. 22% генеральних директорів 50 кращих компаній списку Fortune-2016 використовують вищезазначену соціальну мережу (*SeoSolution, 2016*). Наведені цифри ілюструють аудиторію потенційних користувачів облікової інформації, узагальненої у відповідних звітах, тим самим спрощуючи їхній пошук.

Рівень залучення зацікавлених сторін і розвитку ділових відносин можна підняти на раніше недосяжний рівень завдяки інтерактивним функціям веб-інструментів і соціальних медіа в аспекті оприлюднення і поширення інтегрованих звітів (*Lodhia and Stone, 2017*).

Порівняння особливостей ймовірних місць представлення онлайн-звітності подано на рис. 1 (*Аодаток*).

Реалізація даних пропозицій розширить коло користувачів зведених облікових даних, істотно спростить оперативне управління як на самому сільськогосподарському підприємстві, так і за його межами, тим самим заощадивши часові та фінансові ресурси користувачам такої інформації.

Інформаційне наповнення інтегрованої онлайн-звітності

Разом з тим, сільськогосподарські підприємства для поширення інформації про свою діяльність у вільному доступі можуть використовувати не лише стандартизовані обов'язкові форми фінансової звітності, а й розробляти власні, більш деталізовані. Наприклад, відомості про корпоративну соціальну відповідальність та екологічне, соціальне і корпоративне управління (CSR і ESG відповідно) підприємств з 2013 року включені найбільшими світовими агентствами фінансової інформації Bloomberg, Thomson Reuters до своїх терміналів (баз даних). Отже, враховуючи тенденції до зростання ринків соціально відповідального інвестування та концентрації уваги інвесторів і кредитних інституцій на економічному, соціальному та екологічному впливі підприємства, доцільним є розкриття інформації про такий вплив.

Інтегрована онлайн-звітність має представити значно більше інформації про екологічні і соціальні аспекти діяльності сільськогосподарського підприємства, в тому числі істотні ризики в цих сферах. При цьому розкриттю підлягає не тільки дані про успішну діяльність, але й про невдачі і упущення, що забезпечує прозорість корпоративної звітності та об'єктивність її оцінки. Це важливо, оскільки учасники фінансових ринків почали помічати відмінність між короткостроковими прибутками та сталістю обраної бізнес-моделі ведення підприємницької діяльності. Згідно даних дослідження «Цінність розкриття позафінансової інформації. Що говорять інвестори та аналітики», проведеного на замовлення Global Reporting Initiative (GRI) та The Prince's Accounting for Sustainability Project (A4S), більше 80% опитаних респондентів вважають, що інформація про нефінансові аспекти діяльності компанії істотно впливає на їхні

рішення щодо аналітичних висновків та інвестування (*Global Reporting Initiative..., 2012*). При цьому опитані інвестори й аналітики використовують безліч джерел для збору потрібної інформації, але надають перевагу джерелам, які прямо пов'язані з підприємствами, наприклад, звіти про сталий розвиток, річні звіти, інтегровані звіти. Описане свідчить про існування інформаційної потреби у більш детальній і доступній (відкритій) звітності, сформованій на основі фактів і цифр.

Як підтвердження вищенаведеному, слід розглядати дослідження, аналітичні звіти, інформаційні бюлетні тощо, які готуються консалтинговими (аудиторськими) компаніями з Великої четвірки. Зокрема, у травні 2016 року компанія Ernst & Young Global Limited оприлюднила звіт за результатами щорічного дослідження «Майбутнє корпоративної звітності: чи готові ви до ідеального шторму?» (*Phisel, 2016*). Відповідно до нього фінансові директори все більше піддають сумнівам доцільність та ефективність фінансової звітності, вважаючи її перевантаженою і зарегульованою. У травні 2017 року вищеназвана компанія опублікувала черговий інформаційний бюлетень, присвячений питанням нефінансової звітності в розрізі окремих країн США як однієї з найактуальніших тем сталого розвитку бізнесу.

У жовтні цього ж року фірма KPMG представила на розгляд громадськості власне щорічне глобальне дослідження корпоративної звітності, згідно з яким кількість компаній, котрі використовують Міжнародний стандарт інтегрованої звітності, постійно збільшується. При цьому, найбільш інтенсивне зростання показали компанії Японії, Бразилії та Мексики (*2017*).

Зміщення акцентів засвідчує необхідність розкриття в інтегрованій звітності тих даних, які несуть потрібне зацікавленим користувачам навантаження. Тому для сільськогосподарських підприємств України, крім традиційно представленої у фінансовій звітності інформації, важливо розкривати відомості, які викликають особливий інтерес. А саме інформацію щодо:

- земельного фонду: обсягу використовуваних земельних ресурсів (кількість орендованих паїв), їхньої якості, структури та розміщення, періоду оренди (кількісний розподіл договорів за терміном їхньої дії), інтенсивності використання під тими чи іншими культурами, дотримання обґрунтованих сівозмін і проведення протиерозійних, меліоративних заходів тощо;
- біологічних активів: використовувані сівозміни, органічність, специфічність вирощуваних активів (рибні ферми, тепличне господарство, розведення хутряних звірів тощо), власні ексклюзивні сорти та породи;
- ринки збуту: логістика, складська інфраструктура, постійні покупці;
- соціально-екологічні аспекти господарювання: кількісний і якісний склад персоналу, його розвиток, трудові відносини, плінність кадрів, рівень травматизму; забруднення атмосфери, ґрунтів, вод, споживання (власне виробництво) електроенергії, інвестицій у розвиток громад на територіях присутності підприємства та ін.

Такі дані мають нефінансових характер, проте вони містяться в обліковій системі і можуть бути представлені у звітній формі. Трудомісткість формування такої інформації усувається розробкою відповідного алгоритму, який би забезпечував вивантаження

необхідних даних безпосередньо з програми, яка використовується на сільськогосподарському підприємстві для ведення бухгалтерського обліку («1С: Підприємство», «Акцент-бухгалтерія», «Парус-Підприємство», «Бест Звіт Плюс» та ін.), на відповідну сторінку в інтернет-мережі у наперед визначені терміни.

Ще одним важливим аспектом представлення онлайн-звітності є логічність викладення даних. Звітні показники мають у логічній послідовності розкривати бізнес-модель підприємства, показуючи взаємозв'язки і залежності між компонентами, які створюють та/або суттєво впливають на продукування доданої вартості сільськогосподарським підприємством в довгостроковій проекції.

Інтерактивний характер онлайн-звітування

Динамічна звітність, реалізуючи прагнення звітуючих суб'єктів аграрного сектора економіки до максимальної відкритості та прозорості для всіх зацікавлених сторін, є інтерактивною формою. Це дозволяє вести «діалог» між користувачем та підприємством, звітність якого піддається аналізу. Тобто зацікавлена сторона «діалогу» (користувач) має можливість самостійно визначити перелік показників, які бажає отримати для оцінки діяльності відповідного господарюючого суб'єкта (повний пакет звітних онлайн-форм чи окрему вибірку за заданими параметрами).

Визначаючи зміст онлайн-звітності та її укладача, слід також конкретизувати користувача такої звітності. Ним є будь-який зацікавлений суб'єкт (фізична чи юридична особа, представник держави, міжнародна організація тощо), який пройшов офіційну реєстрацію/підписку (від власника до потенційного інвестора) у місці представлення онлайн-звітності.

При цьому можливим є запровадження типізації користувачів за рахунок встановлення різних прав на доступ до звітної інформації. Це дозволить укладачам звітності по-різному контактувати з кожним окремим типом користувачів (встановлювати обмеження на отримання певних даних, лімітувати можливості з їхньою обробкою тощо). Тобто кожен тип матиме власні права – статус, який визначає наявність (відсутність) тих чи інших привілеїв. Такий вибірковий підхід дозволить мінімізувати небажане розповсюдження особливо цінної для звітуючого суб'єкта аграрної сфери інформації.

Пропозиції по запровадженню онлайн-звітування головним чином направлені на реалізацію державою. Проте вони можуть бути втілені також на галузевому або регіональному рівнях, галузевими асоціаціями і громадськими об'єднаннями (галузевими об'єднаннями), місцевими територіальними громадами. Така практика обмежить коло потенційних укладачів (галузевою чи територіальною приналежністю), проте дозволить залучити зацікавлених користувачів до відкритого діалогу з бізнес-структурами та підвищити якість управління відповідного рівня.

Отже, під інтегрованою онлайн-звітністю запропоновано розуміти впорядкований набір показників облікової системи фінансового і нефінансового характеру, сформовані в режимі реального часу за допомогою комп'ютерних та інтернет-технологій. На рис. 2. представлено авторське бачення концептуальних основ онлайн-напрямку розвитку звітного сегменту облікової системи України (*Адаптовано*).

Оприлюднення, яке реалізується через використання інтегрованої онлайн-звітності, забезпечує прозорість і публічність дій компанії, а отже, свідчить про її відкритість для зацікавлених осіб: існуючих інвесторів підприємства, сторонніх користувачів інформації з прямими і непрямими фінансовими інтересами, держави та різноманітних соціальних груп. Так, наприклад, засновники (учасники), інвестори таких агрофірм зможуть в онлайн-режимі відслідковувати, чим займається менеджмент господарюючого суб'єкта, на що спрямовуються вкладені фінансові ресурси, і відповідним чином корегувати свої інвестиційні рішення.

За рахунок розвитку такої динамічної звітності зникне необхідність очного звітування бухгалтера сільськогосподарського підприємства перед власниками, директором чи іншими органами управління. Зведені облікові дані можуть бути отримані ними миттєво з будь-якої точки планети. Це ж рішення слугуватиме інформаційною основою для залучення грошових коштів у розвиток фермерських господарств, які таким чином зможуть завоювати довіру потенційних інвесторів, орендодавців земельних ділянок, кредиторів чи інших суб'єктів з прямими фінансовими інтересами.

Висновок

Однією з суттєвих причин, які негативно впливають на залучення інвестиційних ресурсів у галузь, є недостатня оперативність формування інтегрованої звітності сільськогосподарських підприємств та неефективність чинних способів її оприлюднення. Крім того, мова, якою говорить вітчизняний аграрний бізнес, та її представлення (звітність) характеризуються незадовільним рівнем відкритості і зрозумілості для потенційних інвесторів, в тому числі іноземних.

Щоб стати реальним фактором ділового обороту, інформація, яка міститься в звітах, повинна нести необхідне зацікавленим користувачам навантаження і володіти такими характеристиками, як прозорість, доступність та оперативність. Найбільш раціональним і доцільним шляхом розвитку звітного сегменту облікової системи України, здатним забезпечити підвищення інформаційної прозорості, доступності та оперативності інтегрованої звітності підприємств аграрного сектору економіки, є запровадження онлайн-напрямку звітування.

Належне використання інтегрованої онлайн-звітності великими агрофірмами здатне показати наявність належної компетенції на рівні з найкращими світовими компаніями світу, що слугуватиме легітимізації вітчизняного бізнесу на міжнародних ринках. Реалізація динамічного звітування також у майбутньому потенційно спроможна дати поштовх для розвитку в Україні ринку цінних паперів, оскільки така звітність забезпечить для всіх учасників такого ринку інформаційну прозорість та засвідчуватиме надійність партнерів з точки зору виконання узгоджених взаємних зобов'язань. Отже, вищеописана звітна ініціатива може стати рушієм кардинальних перетворень в економічних відносинах України.

Список джерел інформації:

- Жук, В. М. (2019). Інтегрована звітність: ретроспектива і перспектива в Україні. *Облік і фінанси*, 1(83), 20–27.
- Павлюковець, М. П. (2014). *Розвиток бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств в умовах інтернет-технологій*. Дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09. Київ, ННЦ «Інститут аграрної економіки».
- Порядок подання фінансової звітності: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п>
- Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
- Хомин, П. (2015). Бухгалтерський облік: сакральні ритуали, чи інформація а'жур? *Бухгалтерський облік і аудит*, 4, 2–9. (195)
- Шевчук, Н.С. (2022). Інтегрована звітність в управлінні природним капіталом. *Облік і фінанси*, 1(95), 32–41.
- Blasco, J. L., & King, A. (2017). The road ahead. The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2017. <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/10/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.pdf>
- Business Reporting Research Project. Improving Business Reporting: Insights into Enhancing Voluntary Disclosures (Steering Committee Report). (2001). *Financial Accounting Standards Board*. <http://www.fasb.org/cs/BlobServer?blobkey=id&blobwhere=1175819611134&blobheader=application%2Fpdf&blobcol=urldata&blobtable=MungoBlobs>
- Global Reporting Initiative, The Prince's Accounting for Sustainability Project & Radley Yeldar (2012). The Value of Extra-Financial Disclosure. What Investors and Analysts Said. <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/The-value-of-extra-financialdisclosure.pdf>
- Lamboglia, R., Mancini, D., & Paolone, F. (2017). The Relationship between Information Technology and Integrated Reporting. A Theoretical Framework. *Proceedings of the 11th European Conference on Information Systems Management (ECISM 2017)*, 148–156. Genoa: Univ Genoa.
- Lodhia, S., & Stone, G. (2017). Integrated Reporting in an Internet and Social Media Communication Environment: Conceptual Insights. *Australian Accounting Review*, 27(1), 17–33.
- Murdayanti, Y., & AliKhan, M. N. A. (2021). The development of internet financial reporting publications: A concise of bibliometric analysis. *Journal Helijon*, 7(12), e08551.
- Phisel, C. (2016). Are you prepared for corporate reporting's perfect storm? Why trusted relationships, innovative technology and world-class talent matter / Ernst & Young Global Limited. <http://www.ey.com/gl/en/services/assurance/ey-are-you-prepared-for-corporate-reportings-perfect-storm>
- Robertson, F. (2021). Social network influences on integrated reporting adoption and implementation — a UK perspective. *Journal of Global Responsibility*, 12(3), 317–346.
- SeoSolution (2016). LinkedIn: да и нет для бизнеса [инфографика]. <https://seosolution.ua/blog/infographics/linkedin-for-business-infographics.html>

Примітка

- [1] Краудсорсинг (англ. crowdsourcing, crowd — «натовп» і sourcing — «використання ресурсів») — це мобілізація ресурсів людей за допомогою інформаційних технологій з метою вирішення завдань, що стоять перед бізнесом, державою і суспільством в цілому. Як правило, учасники краудсорсингу готові виконувати певні завдання безкоштовно (або за мінімальну винагороду), оскільки головним для себе визначають не заробіток, а втілення в життя близьких до власних ідей (чи в просуванні певної компанії).

Додаток

Рисунок 1. Особливості ймовірних місць представлення онлайн-звітності (Розроблено авторами)

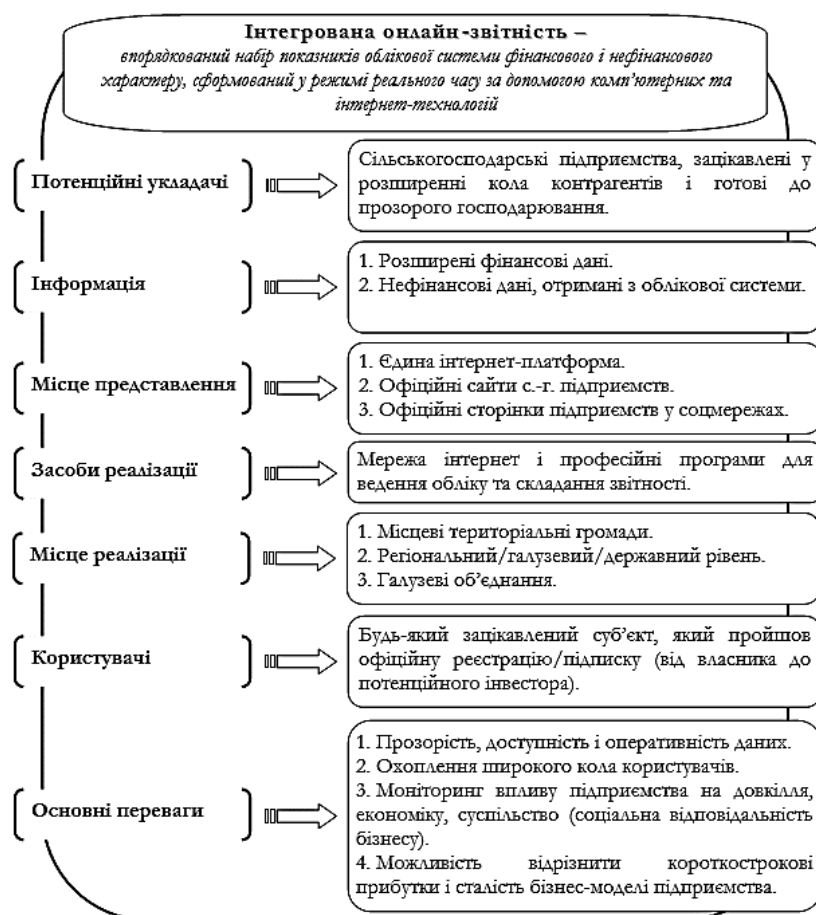

Рисунок 2. Концептуальні основи онлайн-напряму розвитку звітного сегменту облікової системи України (Розроблено авторами)